

V. A. Prosalova

Yu. Yu. Nikonenko

**THE SUBJECTIVE ORGANIZATION IN SHORT STORIES
«THREE WORLDS» OF YEVHENIYA KONONENKO**

The article is focused on determination and analysis of the textual category of narrator in the novels of Yevheniya Kononenko. The narrative point of view or narrative perspective that describes the position of the narrator in relation to the story was investigated. The forms of revealing the author's consciousness and the ways of its representation have been regarded. The author creates the effect of polyphony. The readers, while reading the text, are identifying various views with various personages, without attributing them directly to the writer. It was explored that the writer's views and emotions are explicitly expressed in the author's speech (or in the author's narrative). The plot is unfolding in author's narrative, the personages are given author's characteristics, the time and the place of actions are also described here in the author's vising. The author's narrative in «Three Worlds» supplies the reader with direct information about the author's preferences and objections, beliefs and contradictions, serves the major source of shaping up the author's image. The writer himself hides behind the figure of the narrator and presents all the events of the story from the narrator's point of view and only sporadically emerges in the narrative with his own considerations which can reinforce or contradict those expressed by the narrator. It is proved that the prosaic literary text is a heterogeneous formation with a polyphonic structure, which can include a certain number of voices or plans that are grouped around the author's image.

In the short stories «Three Worlds» Eugenia Kononenko uses various forms of narration. The author's strategy of the subject organization is realized primarily by the first-person narrator and the third-person narrator. The author either completely removes the narrator from the text, or embeds him into hero's consciousness. In the power field of author attention actual problems of public life are analysed: gender inequality, social class inequality, marriage with a foreigner, patriarchal stereotypes. The article explores simulation of images of the author in the fiction by Yevheniya Kononenko. The author's communication strategy is included in the gender identity of the narrator. The own model of the narrator is created: she is a progressive woman who strives for education and professional fulfillment. Ironic narrative determines the world view of the author who dispelled myths of a patriarchal society.

Key words: *author, author's consciousness, reader, first-person narrative, third-person narrative.*

УДК 82-343:003.628

О. М. Солецький

СТРУКТУРНО-СЕМІОТИЧНА КОНВЕРГЕНЦІЯ МІФУ ТА ЕМБЛЕМИ

У статті вивчаються функції емблематичних механізмів у формуванні первісного досвіду, визначається їхня роль в утвердженні координаційних сенсостимулювальних систем, синкретичних зумовленостей. Якщо в структурі класичної емблеми міфологічний матеріал відігравав роль вторинної візуальної

репрезентативності, то у давній свідомості візуально конкретизовані сенси були частиною первинного процесу утвердження досвіду.

Ключові слова: *міф, емблема, структура, конвергенція, семіозис, синкретизм.*

Серед джерел, що вплинули на формування класичної європейської емблематики, Пітер М. Дейлі окремо виділяє давньогрецьку міфологію. На думку дослідника, фігури Тантала, Ікара, Медеї, Геркулеса, Кадма, Париса, Прометея «парадигматично відсилають до конкретних чеснот, вад і ліній поведінки» [14, с. 12], що позначають типові форми людського досвіду і через те є добрим зразком для дидактичного моралізаторства. Інтерпретуючи 103 (СІІ) емблему з книги Андре Алціато із зображенням Прометея та абстрактним девізом «*Quae supra nos, nihil ad nos*» («Що над нами, нас не стосується») [13, с. 426], учений наголошує, що саме відомість та знаність сюжету про Прометея дозволяє сформувати «резонансне повідомлення». Його структура передбачає реконструкцію візуалізації процесу покарання героя за переступ волі богів і перенесення її у сферу абстрактного узагальнення про недосяжність та таємничість окремих Божих законів, непідвладність навіть для розуму мудреців їхніх глибоких основ. Загальний моралізаторський висновок емблеми, сформований під впливом наочного констатування конкретної долі загальнознаного персонажа, демонструє як три компоненти (*motto, picture, epigram*) «взаємодіють у відтворенні складного поняття, повнота якого не розкривається у жодній з окремих його частин» [14, с. 14].

Пітер М. Дейлі, насамперед, констатує значимість міфологічного матеріалу для утворення дидактичних сенсів у емблематичних книгах XVI-XVII століть у Європі. Його інтерпретації торкаються трансформацій та модифікацій давніх сюжетів в компонентну організацію емблеми, визначення їхньої ролі у сенсовираженні барокового духу. Такі міркування спонукають до поглиблення окремих положень про структурну організацію самого міфу, його формальну та парадигматичну організованість. Якщо в структурі емблеми міфологічний матеріал відіграв роль вторинної візуальної репрезентативності, то у давній свідомості візуально конкретизовані сенси були частиною первинного процесу утвердження досвіду. Натуралістичні образи, що відокремлювались із загального зримого потоку, ставали об'єктом ритуально-обрядових маніпуляцій, номінацій, входили в конвергенційну систему з'єднання візуального і вербального маркування, про що ми писали в попередніх дослідженнях [9; 10]. Цікавим і доречним видається спостереження за функцією емблематичних механізмів у формуванні первісного досвіду, визначення їхньої ролі в утвердженні координаційних сенсостимулювальних систем, синкретичних зумовленостей. Така проекція насамперед вимагає огляду наукової парадигми трактування міфу, констатування тих ознак, форм і критеріїв, що визначають його категоріальність, типовість, змістовність.

Міф належить до тих понять, що мають поліфункціональний, розмитий багатьма спробами ідентифікації та редукції статус. З численних підходів увиразнення його значення можна зробити висновок, що дослідники вкладають власні пресупозиційні навіювання в опис параметрів «давності» та «первинності». Ця диференційна поняттєва ужитковість акцентує на перетині у ньому багатьох ознак, що мають різногалузеву прикладну типовість. Доречним видається погляд на міф як систему, що презентує світоглядну, метафізичну (Д. Віко) форму специфічно структурованого висловлювання.

У такому руслі розглядав міф Ролан Барт, наголошуючи на прикметі комунікативної системності: «Міф не може бути річчю, концептом або ідеєю;

він представляє собою один зі способів означування; міф – це форма» [2, с. 72]. Для визначення міфу не так важливим є тема і предмет його оповідності, як спосіб її організованості. Відзначаючи однакову вагомість зображальних та мовних «повідомлень», французький структураліст стверджує, що і схема, і копія, і малюнок, слово чи знак мають лише практичну цінність: «Міфічне повідомлення формується з матеріалу, який уже оброблений для завдань конкретної комунікації; так як будь-які матеріальні носії міфу, зображальні чи графічні, передбачають наявність свідомості, яка наділяє їх значеннями» [2, с. 73–74]. Міф, таким чином, нагадує семіологічний конструктор, елементи якого кристалізовані свідомістю та складені у смисловий алгоритм. У міфі Р. Барт виділяє трьохелементну систему (означник, означуване і знак) [2, с. 78], що співмірна трьохкомпонентній схемі емблеми (*inscriptio pictura, subscriptio*) у площині структурування та сигніфікації.

Використовуючи формулювання «вторинна семіологічна система», учений визнає присутність дворівневих мовних систем, з яких перша – «мова-об'єкт» вбудована в сам міф – «метамову». «Текст» і «зображення», з позиції семіології, «є знаками, які готові для побудови міфу; обидва наділені функцією означування, один і другий представляють собою мову-об'єкт» [2, с. 79]. Суттю міфа, на думку Р. Барта, є перетворення, перенесення «історії в природу» [2, с. 96], де візуальні образи є частиною семіотичного процесу продукування концептів, нероздільної єдності форми і смислу.

Проте не лише семіологічні інтерпретації дозволяють відзначити внутрішньоструктурну вагомість іконічно-конвенційних сигніфікацій, які формують систему смислоорієнтованих меморіатів і корелятивів міфу. Єлазар Мелетинський свою теорію узгоджує з різночасовими трактуваннями попередників, відзначаючи, що розвиток античної філософії розпочався з раціонального переосмислення міфологічного матеріалу, а усі наступні етапи були сильно залежні від алегоричних та символічних тлумачень. На думку вченого, першу «серйозну філософію міту» [7, с. 13] створив Джамбатисто Віко¹. Особлива цінність його коментарів полягає в тому, відзначав Е. Мелетинський, що він констатував походження міфу з тропів. «Поети створювали з тіл міфи, і кожна метафора виявляється маленьким міфом» [3, с. 146]. Значення багатьох слів, стверджує Д. Віко, сформовані через перенесення уявлень і назв частин людського тіла на предмети навколишнього світу – «“м'ясо”, “кістки” плодів; “жила” каменя або руди; “кров життя” – вино; “нутро” землі» [3, с. 147]. Такі формулювання виникли на основі візуальних аналогій та асоціацій, де розуміння конкретної просторової, формальної, типової наочної подібності ставало основою (ілюструванням) для утвердження семантичних відтінків у нових поняттях.

Виникнення міфічної творчості пов'язане з первісними когнітивними акціями «проникнення» у природу, процес її смислового констатування реалізується через різні наочні зіставлення та зумовлені асоціативною аналогічністю номінування. Архетипні міфологічні моделі співвідносні міфологічній свідомості. У них простежується, як специфічно утворені зв'язки між різними предметами та явищами, діями та циклами формують систему іконічно-конвенційних кореляцій, регулюють утвердження орієнтаційних, мнемонічних, класифікаційних схем, як візуальний досвід стає основою для імітативної вербальності. Структурально та функціонально міф презентує перший

¹ Свою книгу «Основи нової науки» Ж. Віко розпочинає з розлогого коментування алегоричного малюнка, що розміщений на фронтисписі його тексту. Ця емблематична структура для нього є найефективнішим засобом пояснення загальної суті свого твору. Автор деталізує кожен елемент зображення і його роль в вираженні конкретних ідей.

вияв натуралістичного емблематизму. І це не лише ознака міту як первісної світоглядної системи, а презумпція можливого підходу до його розуміння та інтерпретації.

Етнологія та міфокритика ХХ століття засвідчила залежність трактувань міфологічного світогляду від «емблематичної» опосередкованості, постійну потребу в уточненні та конкретизуванні, розширенні вербальних комбінацій, пошук поняттєвих еквівалентів для означення його своєрідності. Отож, у визначення цієї категорії вкладались відповідні інтерпретаційним горизонтам дослідників логічні пояснення. З-посеред досягнень етнологічних студій минулого віку Е. Мелетинський відзначає узагальнення: «міфотворчість є давньою формою, свого роду символічною “мовою”, в термінах якої людина моделювала, класифікувала та інтерпретувала світ, соціум і саму себе» [7, с. 153]. Таким чином, для міфу характерне своєрідне впорядкування досвіду, він представляє собою модель та спосіб осягнення дійсності. Прикметно, що його «своєрідні риси [...] мають відомі аналоги в предметах фантазії людини не лише глибокої давнини, але й інших історичних епох» [7, с. 153]. Міф вперше утверджує ту когнітивну модель, яка, зберігаючи загальні механізми увиразнення сенсів, буде слугувати засобом раціонально-логічної деталізації та всепроникливої диференціації надалі.

Люс'єн Леві-Брюль конкретизував наявність логічної зумовленості міфології, описав її функціональність крізь призму закону «partiципації», вкотре відзначаючи вагомість переходів від конкретного до загального за посередності різних знаків у паралогічному мисленні. У численних прикладах, що наводить дослідник, увиразнюється теза, що навіть суб'єктивно, алогічно зінтерпретовані візуальні знаки утворюють смислові структури, що дозволяють пояснити конкретні процеси чи явища. «У Пандані посуха одного разу була приписана саме тій обставині, що місіонери під час богослужіння одягали особливий головний убір. Тубільці говорили, що це заважає впасти дощу» [6, с. 58]. Вагомим тут є не фактор реалістичного, раціонально-обґрунтованого тлумачення, а когнітивна потреба створення іконічно-конвенційної моделі, штучної смислової емблеми, що пояснює недосягну для первісного мислення природну закономірність. Елен Сполскі номінує такі явища іконотропізмом, яке являє собою «гігантське узагальнення того, що люди харчуються зображеннями, метаболізують їх – перетворюють їх у харч – бо нам потрібні знання, які вони представляють» [15, с. 16]. Візуальні знаки («головні убори місіонерів»), «принесені» чужим контекстом, втрутились у обжитий семіотичний простір тубільців та спричинили моделювання нової смислової еквіваленції за старими схемами. Візуальний образ не міг існувати сам по собі, без семантичних аналогій, тож потенційно потребував смисломодельюючого пояснення. Новий іконічний образ під впливом ситуативної зумовленості набуває вмотивованого конвенційного узгодження. Він має й свої темпоральні екзистенційні обґрунтування, адже «асоціація виявляється в містичному зв'язку між попереднім і наступним, яку уявляє собі первісна людина і в якій вона впевнена, як тільки вона собі її уявила: попереднє, за уявленнями первісної людини, має здатність викликати з'яву наступного» [6, с. 60]. Умовно кажучи, емблематичні стягнення були невід'ємною частиною хронотопної логіки, закон партиципації Л. Леві-Брюля акцентує на тому, що будь які предмети, явища, процеси в первісному мисленні сприймаються не лише як самостійні об'єкти, а дотичні своєю суттю до інших перехідні утворення.

Про перехідність як закономірність жанрової модифікативності пише Цветан Тодоров: «новий жанр завжди є трансформацією одного чи кількох старих жанрів: через інверсію, через переміщення, через комбінування» [11, с. 25]. Тяглість

формотворчих традицій позначилась і на проекції міфологія / емблематика, яка основоположно пов'язана з діахронічною вертикаллю зародження та історичного розвитку самої мови. Ідентичність міфу в окремих випадках ототожнюється з актом мовлення, тобто первиною розповіддю, що фіксує та пояснює окремі буттєві доміанти. Трансформація цієї початкової вербалізованості утвердила жанр міфу, адже «не існує прірви між літературою і тим, що не є нею, що джерела літературних жанрів – і це так очевидно – у людському дискурсі» [11, с. 39].

Складність відстеження і точного реконструювання первинного витоку, стану, складових прамови є перешкодою, що сприяє багатозначності та поліваріативності визначень та інтерпретацій міфу й міфологічної свідомості. Проте структуральні елементи, що визначають смислову організованість та ідентичність міту, як правило, збережені доволі виразно. Зрештою, це підтверджують поліваріантні записи одного й того ж тексту, що попри певні відмінності сюжетно-композиційної організації, оповідного викладу, все ж мають спільну структурно-образну схему, семіотичний кістяк. Тож, ідентичність значень міфу окреслюється структуральною парадигмою, яка умовно взаємоузгоджує візуально образні представлення і вербальні коментарі.

Міфологічній свідомості властиве творення та конфігурування смислу, що репрезентує схожість до принципу «емблематичності». Механізм смислотворення регулюється тут його структурою та «філософією». Трансформовані у міфологічні архетипи і сюжети, первісні образи знаходять своє адекватне смисловираження в емблематично структурованій інтерпретації. Емблематична форма не без підстав трактується як «мнемонічний механізм», «генератор колективних смислів» [4, с. 13], що функціонує як прагматична модель. Структура і форма емблеми найбільш адекватно відображає структуру, принцип і модель когнітивного смислоконструювання у міфологічному форматі.

Визначаючи вагомі константи в зовнішньому просторі, первісна людина вдавалась до їхнього семіотичного копіювання та номінування, нормуючи метафізичну аксіологію. Семіотичне маркування буттєвої реальності реалізовувалось через регульовальний та мнемонічний механізм, що взаємоузгоджував візуально-евристичні спостереження та їхню первісну вербальну репрезентативність. Номінування конкретного явища, стихії, природного образу було лише зовнішнім артикульованим акцентом, що вказував і відсилав на / до його унаочнено-функціональної значущості.

Олександр Потебня, вивчаючи первісні «семантичні» координати, в площині яких формувались значення слів, відзначав особливу вагомість взаємодії візуального та поняттєвого досвіду у міфомовленні. Порівняння та аналогія, первісний мисленнєвий синкретизм – визначально вплинули на формулювання та звукову фіксацію (виразову оформленість) первісних лексем. Відтак, «поезія та міфологія розвивають сполучення представлень, які віднаходять у мові [...]. В окремих випадках не завжди зрозуміло, чи розвинуте порівняння народилося з одного слова, чи, навпаки, слово створене під впливом розвинутого поетичного образу. Проте причинний зв'язок поміж першим і другим у період безособової творчості не підлягає сумніву; правильно також, що слово як найпростіша форма поетичного порівняння першочергово передує цьому останньому» [8, с. 330]. Таким чином, учений підкреслює зв'язність первісної візуально-поняттєвої виражальності досвіду. Цей синкретизм утверджує переконання, що мовоформа первісного світу функціонувала за своєрідними законами «емблематичності», себто значення формулювались через взаємоузгодження слова (звукове позначення) – його візуального відповідника (образу) – ознаки чи функції,

що визначалась як домінантна «семантизації», внутрішньої форми та первісної етимології. Відтак, усі види архаїчної народної творчості (міф, ритуал, обряд) по-різному опиралися на структуру взаємодії візуального та поняттєвого.

Еміль Дюркгайм був чи не єдиним серед дослідників первісних форм релігійного життя, хто вдався до ототожнення міфічних уявлень з емблематичними механізмами. Зосереджуючись на описі тотемічних практик, він безапеляційно зазначив: «тотем не тільки назва; це – емблема, справжня геральдика, аналогії якої зі справжньою геральдиком часто помічалися» [5, с. 106]. Тотемні зображення, що відтворювалися на стінах осень, могилах, сакральних місцях, на людських тілах, були частиною світоглядного уподібнення, опосередкованого символічного ототожнення та ідентифікації, що формували орієнтаційні буттєві закони. «Це під час релігійних відправ він є тотемом і водночас тим, що він є колективною етикеткою, він має релігійний характер. І справді, саме стосовно нього інші речі класифікуються на священні та мирські» [5, с. 113]. Універсальні емблематичні механізми коригували алгоритмічні реакції, впливали на ритуально-обрядові дії, визначали світоглядні ідентифікації / відчуження, ототожнення / розрізнення.

Автори монографії «Міф у слові: нариси з психолінгвістики» С. Агранович та Є. Стефанский вважають, що логіка культурного прогресу має лінійний характер: «біологічні функції організму – соціальна форма стадної комунікації – тваринна сигнально-моторна система знаків (жести і протомова) – ритуально-міфологічна діяльність – мовний знаковий код як вербалізація сенсомоторного коду (членована мова)» [1, с. 4]. Внутрішньою причиною вербалізації, психофізіологічних та психосоціальних змін індивіда є наслідування та імітування, що значною мірою прив'язане до візуального досвіду, а зовнішньо – природних умов проживання та соціального співіснування. Тож «зорова реальність» формувала і «нав'язувала» виразові форми первісної комунікації, визначаючи смислові домінанти мисленневої аксіології та утворюючи ґрунт для народження первісної знакової символіки. Спроби інтерпретації міфу та міфологічної свідомості, відтак міфологічного нарративу, можуть бути успішними лише за об'єднання лінгвістичного, культурологічного та психоаналітичного підходів.

Уже в дослідницьких визначеннях функціональності міфу проглядається тенденція трактування його як моделі, що узагальнено та метафорично презентує первісний досвід і в різний спосіб модифікує його інваріантні схеми в наступних історичних формаціях. Впродовж століть міфи «трансформувалися і збагачувалися під впливом більш сильних культур або ж завдяки творчому генію виключно обдарованих індивідів» [12, с. 14]. Предметом такого модифікування та трансформування власне була структурно-семіотична схема, яка переходила від однієї культури до іншої. Її емблематичність окреслюється через єдність візуального образу (надістоти, божества, конкретного топосу, рослини, тварини), що стоїть в центрі сюжету та оповідної історії, яка розкриває, пояснює та увиразнює (інтерпретує) особливість / сакральність іконообразу.

Список використаної літератури

1. Агранович С. Миф в слове : продолжение жизни : Очерки по мифолінгвістике / С. З. Агранович, Е. Е. Стефанский. – Самара : Изд-во Самар. гуманитар. акад., 2003. – 168 с. ; Agranovich S. Mif v slove : prodolzhenie zhizni : Ocherki po mifolingvistike / S. Z. Agranovich, Ye. Ye. Stefanskiy. – Samara : Izd-vo Samar. gumanitar. akad., 2003. – 168 s.

2. Барт Р. Избранные работы : Семиотика : Поэтика : пер. с фр. / Р. Барт ; сост., общ. ред. и вступ. ст. Г. К. Косикова. – Москва : Прогресс, 1989. – 616 с. ; Bart R. Izbrannye raboty : Semiotika : Poetika : per. s fr. / R. Bart ; sost., obshch. red. i vstup. st. G. K. Kosikova. – Moskva : Progress, 1989. – 616 s.

3. Вико Д. Основания новой науки об общей природе наций / Д. Вико ; пер. с итал. А. А. Губера. – Москва–Киев : REFL–book–ИСА, 1994. – 656 с. ; Viko D. Osnovaniya novoy nauki ob obshchey prirode natsiy / D. Viko ; per. s ital. A. A. Gubera. – Moskva–Kiev : REFL–book–ISA, 1994. – 656 s.

4. Григорьева Е. Эмблема : Очерки по теории и прагматике регулярных механизмов культуры / Е. Григорьева. – Москва : Водолей Publishers, 2005. – 232 с. ; Grigoreva Ye. Emblema : Ocherki po teorii i pragmatike regulyarnykh mekhanizmov kultury / Ye. Grigoreva. – Moskva : Vodoley Publishers, 2005. – 232 s.

5. Дюркгайм Е. Первісні форми релігійного життя : Тотемна система в Австралії / Е. Дюркгайм ; пер. з фр. Г. Філіпчука, З. Борисюк. – Київ : Юніверс, 2002. – 424 с. ; Diurkhaim E. Pervisni formy relihiinoho zhyttia : Totemna systema v Avstralii / E. Diurkhaim ; per. z fr. H. Filipchuka, Z. Borysiuk. – Kyiv : Yunivers, 2002. – 424 s.

6. Леви-Брюль Л. Сверхъестественное в первобытном мышлении / Л. Леви-Брюль. – Москва : Педагогика–Пресс, 1994. – 608 с. ; Levi-Bryul L. Sverkhhestestvennoe v pervobytnom myshlenii / L. Levi-Bryul. – Moskva : Pedagogika-Press, 1994. – 608 s.

7. Мелетинский Б. М. Поэтика мифа / Б. М. Мелетинский. – 3-е изд., репринт. – Москва : Восточная литература, 2000. – 407 с. ; Meletinskiy B. M. Poetika mifa / B. M. Meletinskiy. – 3-е izd., reprint. – Moskva : Vostochnaya literatura, 2000. – 407 s.

8. Потебня А. О связи некоторых представлений в языке // Потебня А. Символ и миф в народной культуре / А. Потебня ; сост., подг. текстов, ст. и коммент. А. Л. Топоркова. – Москва : Лабиринт, 2000. – С. 329–356 ; Potebnya A. O svyazi nekotorykh predstavleniy v yazyke // Potebnya A. Simvol i mif v narodnoy kulture / A. Potebnya ; sost., podg. tekstov, st. i komment. A. L. Toporkova. – Moskva : Labirint, 2000. – S. 329–356.

9. Солецкий О. Эмблематичний код міфу (синкретичні форми первісних культово-релігійних відображень) / О. Солецкий // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Філологічні науки. – 2015. – № 2. – С. 265–271 ; Soletskiy O. Emblematychnyi kod mifu (synkretychni formy pervisnykh kultovo-relihiinykh vidobrazhen) / O. Soletskiy // Naukovyi visnyk Mykolaiivskoho derzhavnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Seriiia : Filolohichni nauky. – 2015. – № 2. – S. 265–271.

10. Солецкий О. Синкретизм первісних образно-словесних репрезентацій (генезис емблематичних форм) / О. Солецкий // Прикарпатський вісник НТШ : Слово. – 2014. – № 2. – С. 150–159 ; Soletskiy O. Synkretyzm pervisnykh obrazno-slovesnykh reprezentatsii (henezys emblematychnykh form) / O. Soletskiy // Prykarpatskyi visnyk NTSh : Slovo. – 2014. – № 2. – S. 150–159.

11. Тодоров Ц. Походження жанрів // Тодоров Ц. Поняття літератури та інші есе / Ц. Тодоров ; перекл. з франц. Є. Марічева. – Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – С. 22–39 ; Todorov Ts. Pokhodzhennia zhanriv // Todorov Ts. Poniattia literatury ta inshi ese / Ts. Todorov ; perekl. z frants. Ye. Maricheva. – Kyiv : Vyd. dim «Kyievo-Mohylianska akademiia», 2006. – S. 22–39.

12. Элиаде М. Аспекты мифа / М. Элиаде ; пер. с фр. В. Большакова. – Москва : Инвест-ППП, 1996 – 240 с. ; Eliade M. Aspekty mifa / M. Eliade ; per. s fr. V. Bolshakova. – Moskva : Invest-PPP, 1996 – 240 s.

13. Alciati Andreae Emblemata cum commentariis Clavdii Minois : & notis Lavrentii Pignorii Patavini [Electronic resource] / Andreae Alciati. – Patauij : Apud Petrum Paulum Tozzium, 1621. – 1005 p. – Mode of access : <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=uc1.b4930806;q1=%D0%95mblemata%20cum%20commentariis%20Clavdii%20Minois>

14. Peter M. Daley Literature in the light of the emblem : structural parallels between the emblem and literature in the sixteenth and seventeenth centuries / M. Peter. – Toronto : University of Toronto Press, 1998. – 283 p.

15. Spolsky E. Introduction: Iconotropism or Turning toward pictures / E. Spolsky // Iconotropism : turning toward pictures / edited by E. Spolsky. – Lewisburg, PA. Bucknell University Press, 2004. – P. 11–19.

Стаття надійшла до редакції 31.10.2017.

O. M. Soletsky

STRUCTURAL-SEMIOTIC CONVERGENCE OF MYTH AND EMBLEM

Among the sources that have influenced the shaping of classical European emblems, Peter M. Daley especially distinguishes ancient Greek mythology. First and foremost the scholar points out the significance of mythological material for the development of didactic meanings in the emblematic books of the 16th-17th cent. in Europe. His interpretations touch upon the transformations and modifications of ancient plots into the component type organization of an emblem, the definition of their role in the meaning expression of the Baroque genius. Such considerations provoke the broader explanation of certain principles of the structural organization of the myth itself, its formal and paradigmatic organized character. If the mythological data played the role of secondary visual representativeness in the structure of an emblem, then visually specified meanings were part of the primary process of experience establishment in the old consciousness. Naturalistic images, separated from the general visual flow, became the object of ritual and ceremonial manipulations, nominations; they were included in the convergence system of visual and verbal markings combination. Monitoring the functions of emblematic mechanisms in the formation of primal experience contributes to determining their role in the establishment of coordinating sensory-stimulating systems, syncretic heteronomies.

In Roland Barthes's handling of the subject, the myth is a 'second-order semiological system' that resembles a semiological construction kit the elements of which are crystallized by consciousness and compiled into a semantic algorithm. There he singles out a three-element system (signifier, signified and sign) in it that is commensurable with the three-component scheme of an emblem (inscriptio, pictura, subscriptio) in the plane of structuring and signification. Eleazar M. Meletinsky considered that the first 'grand philosophy of the myth' was developed by Giambattista Vico. A tremendous value of his comments lies in the fact that he has determined the origin of the myth from the tropes. Such formulations emphasized the importance of visual analogies and associations, the transfer of 'visual similarity' to the adoption of semantic shades in new concepts. It may be traced in the mythological consciousness the way specifically established ties between different objects and phenomena, actions and cycles, form a system of iconic-conventional correlations, regulate the affirmation of orientational, mnemonic, classification schemes, as well as visual experience becomes the basis for imitative verballity. Structurally

and functionally, the myth presents the first manifestation of naturalistic emblematicism. Lucien Lévy-Bruhl elaborated the existence of a logical condition of mythology, described its functionality through the prism of participation mystique, or mystical participation concept pointing out again the importance of transitions from concrete to general by the mediation of different signs in paralogical thinking.

The complexity of tracking and precise reconstructing the primary source, state, and constituents of the ancestor language is an obstacle that contributes to the polysemy and polyvariant of the definitions and interpretations of the myth. However, the structural elements that define the notional organised nature and identity of the myth are usually quite distinctly preserved. Mythological consciousness is characterized by the creation and configuration of meaning, which exemplifies the similarity to the 'emblematicity' principle. The mechanism of meaning formation is regulated here by its structure and 'philosophy'.

Key words: myth, emblem, structure, convergence, semiosis, syncretism.

УДК 821.161.2(045)

М. М. Узун

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА В ГРЕЦЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ

У статті висвітлено стан та динаміку перекладацького процесу української літератури на новогрецьку мову. Наведено відомості про перекладачів українських творів, їхнє жанрове різноманіття. У статті здійснено спробу розкрити одну зі сторінок українсько-грецьких літературних взаємин. Авторка намагається узагальнено осмислити відомий і незнаний матеріал, який стосується освоєння грецькими літературознавцями творчості українських поетів і письменників.

Ключові слова: перекладацький процес, художній переклад, національна культура, літературний процес, літературні взаємини, переклади української літератури новогрецькою мовою, неоелліністичні студії.

Постановка проблеми. Статтю присвячено малодослідженій темі огляду грецьких перекладів української літератури. Зважаючи на важливість й актуальність теми у контексті дослідження міжнародних культурних українсько-грецьких зв'язків, спробуємо розглянути відомі нам матеріали, знані в Греції й Україні, що стосуються перекладів видатних представників літературного процесу України, з'ясувати шляхи поширення творів в Греції, а, отже, розкрити одну зі сторінок українсько-грецьких літературних взаємин.

Аналіз останніх досліджень. Освоєння грецькими й українськими критиками перекладів творів українських поетів і письменників новогрецькою – тема маловивчена, тому на сьогодні існує невелика кількість досліджень з цього питання. Дотепер над розкриттям цієї теми працювали: Е. Алексіу, Н. О. Басенко-Кормалі, Н. Ф. Клименко, О. Д. Пономарів, Т. М. Чернишова [6; 10; 4; 5; 3]. Українсько-грецькі літературні зв'язки досліджено в статтях Є. Карпіловської «Українські та новогрецькі пісні» [2].

Метою нашого дослідження є спроба узагальнено осмислити відомий і незнаний матеріал, що стосується освоєння грецькими літературознавцями творчості українських